

DERGİSİ tarih

1. SAYI
MART
2017

Birinci Dünya Savaşı'nda Çanakkale Cephesi

Osmanlı Devleti'nin
Birinci Dünya
Savaşı'na Girişi

Kara Muharebeleri ve
Mustafa Kemal

Çanakkale'nin İntikamı
Agamemnon'un Sırri

Okyanus
Kolejleri

YIL / SAYI	2017 / 1
GENEL YAYIN YÖNETMENİ	AYLİN GÜRLEK Tarih Bölüm Başkanı
YAYIN YÖNETMENİ	SELİN YENİCİ Tarih Öğretmeni
YAZI ARAŞTIRMA	SELİN YENİCİ ALPER DEMİR SİBEL MUTLU EYLÜL KAŞUT SERKAN GÜRLEK
GRAFİK TASARIM	NİHAN CAN

İÇİNDEKİLER	3	Editör
	4	Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na Girişi
	6	Çanakkale Deniz Muharebeleri
	9	Çanakkale Kara Muharebeleri ve Mustafa Kemal Atatürk
	15	Çanakkale Savaşı'nda Galatasaray Lisesi
	17	İstanbul Erkek Lisesi Renkleri Çanakkale'nin Simgesi
	19	Çanakkale'nin İntikamı Agamemnon'un Sırrı
	21	Çanakkale Savaşı'nın Sonuçları
	22	Savaş ve Propaganda

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Kolejleri'ne aittir. Kısmi de olsa alıntı yapılamaz, metin ve soruları aynen değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Copyright 2015 © Tüm Hakları Saklıdır.

Tarih Zümresi olarak bu sene ilk sayısını çıkaracağımız dergimizin Çanakkale Zaferi'ne ithaf ederek başlamış olmanın haklı gururunu yaşıyoruz. Türklerin kurtuluş ve varoluş mücadelesinin günümüze kadar uzanan kazanımlarının biz tarihçiler, öğretmenler ve tüm Okyanus ailesi olarak geleceğe aktarılmasındaki misyonu taşıyacağız.

Çanakkale Zaferi'nin Türk ve Dünya tarihindeki yeri ve önemi çok büyüktür. Bu zafer, Türk milletinin milli birlik ve beraberlik içersinde ölümü hiçe sayarak, Çanakkale'nin geçilmesine izin vermeyeceğini dünyaya ispat etmiştir. Ve son yüzyıl içinde Türkler'in kazandığı en görkemli zaferlerden birisidir. Ve bu zaferi tarihe altın harflerle Mustafa Kemal Atatürk'ün dahiyane sevk ve idaresinde, şehitlerimiz ve kahraman gazilerimiz yazdırmışlardır. İtilaf Devletleri üstün silah ve asker gücüne rağmen boğazı geçememiş ve Osmanlı Devleti'ni savaşta saf dışı bırakamıştır. Ayrıca Rusya kendi blokundan gerekli silah, para ve yiyecek yardımını alamamış ve bunun sonucunda ise, açmış olduğu cephelerde oldukça bunalmış ve hem de halk sefil bir duruma düştüğü için, toplumsal huzursuzluklar artmıştır. Bu huzursuzluğun sonucunda da, Çarlık Rusya devrilmiş, Bolşevikler iş başına geçmiştir. Bu savaşta düşman büyük bir prestij kaybetmiş, bunun sonucunda da özellikle İngiliz kamuoyunda ve parlamentosunda huzursuzluklar baş göstererek hükümet devrilmiştir.

Hiç şüphesiz, Çanakkale muharebelerinde en büyük rolü Mustafa Kemal Atatürk oynamıştır. Bu büyük eşsiz kahraman, Türk milletinin ve tarihin huzurunda sonsuza kadar özgür ve bağımsız yaşayacağını bir kez daha

bütün dünyaya ilan ve ispat etmiştir. Hiç şüphesiz, tarih bu eşsiz zaferi ne kadar ele alırsa alsın yine de gerçek anlamıyla ifade etmekte aciz kalacaktır.

Sonuç olarak, 1914'te başlayan Çanakkale muharebesinde düşman tüm maddi üstünlüklerine rağmen başarıya ulaşamamıştır. Çanakkale Zaferi tüm mazlum milletlere de özgürlük ve bağımsızlık yolunda örnek olmuştur.

Bu emsalsiz Çanakkale zaferimizi hafızalarımızda, gönlümüzde daima canlı tutmak bizler için kutsal bir görev ve bir borç olduğu kadar geleceğimiz için de bir iftihar ve ilham kaynağı olmuştur. Özgürlüğün ve kurtuluşun ilk adımı olan bu zaferin hayatımızdaki etkisini her zaman bilmek ve gelecek nesillere aktarmak umuduyula...

OSMANLI DEVLETİ'NİN I. DÜNYA SAVAŞI'NA GİRİŞİ

Tarih Selin YENİCİ

A vusturya-Macaristan İmparatorluğu ile Sırbistan arasında başlayan kriz, kısa sürede Avrupa'yı topyekûn bir savaşa sürüklemiştir. İmparatorluğunun yaşamasını savaştan üzerinden kurgulayan ve Arşidük Ferdinand'ın öldürülmesi ile Sırbistan'a savaştı açmak için yeterli bahaneyi bulan Viyana yönetimi, 28 Temmuz 1914'te saat 11.00'deki savaştı ilanı ile savaştı fitilini ateşlemiştir. Sömürge kaynakları yönünden önemli bir potansiyele sahip olan İngiltere ve Fransa, statükonun korunması için çaba sarf ederken; Almanya ve Rusya ise izledikleri daha agresif politikalarla savaştı gidiş sürecine katkı yapmışlardır. Diğer taraftan genel seferberlik emirleri ile Avrupa'da savaştı iklimine girilmiş ve genelkurmay başkanlıkları yönetimde inisiyatifli olarak, savaştı durduracak diplomasinin işlemlerine daha fazla müsaade etmemişlerdir. Yükselen milliyetçilik duyguları ve basın yayında yer alan ateşli yazılar da kamuoyunu psikolojik olarak savaştı hazırlamış ve ortada bir dünyaya savaştı gidecek spesifik sebepler yokken, bir hafta içinde Avrupa savaştı alanına dönüşmüştür. Her şeye rağmen savaştı fikri,

devletlerin bilinçaltında oluşmuş; Almanya "Rus Silindiri"ni daha fazla büyümeden ezmek isterken, Rusya ise Batı sınırlarını Almanya'yı alt etmeden koruyamayacağını farkına varmıştır. Fransa, Sedan mağlubiyetinin acısını hiç unutmamış, özellikle halk bazında milliyetçilik duyguları savaştı öncesi tavan yapmıştır. Almanya kısa bir savaştı beklentisi ile harp stratejisini belirlemiş ve Schlieffen Planı çerçevesinde bunu gerçekleştirmek istemiştir. **Bu planın en önemli ayağı Fransa'yı kısa sürede savaştı dışına itmek ve doğuya dönüp Rusya üzerine yürümek olarak kurgulanmıştır. 1914 Eylül başında Marne hattına kadar gelen Almanların Paris yakınlarında Fransızlar tarafından durdurulması, savaştı gidişatını etkileyen önemli olaylardandır.** Marne hattında siper savaştına sürüklenen Almanların kısa savaştı ümitleri ortadan kaybolmuş, bu durum ise müttefiklerine olan ihtiyacını ön plana çıkarmıştır. Savaştı öncesi Osmanlı Devleti ile ittifak konusunda ayak direyen Almanya'nın İstanbul büyükelçisi Wangenheim'in raporlarından da anlaşılacağı üzere böyle bir ittifakı kendileri için yük olarak gören Almanlar,

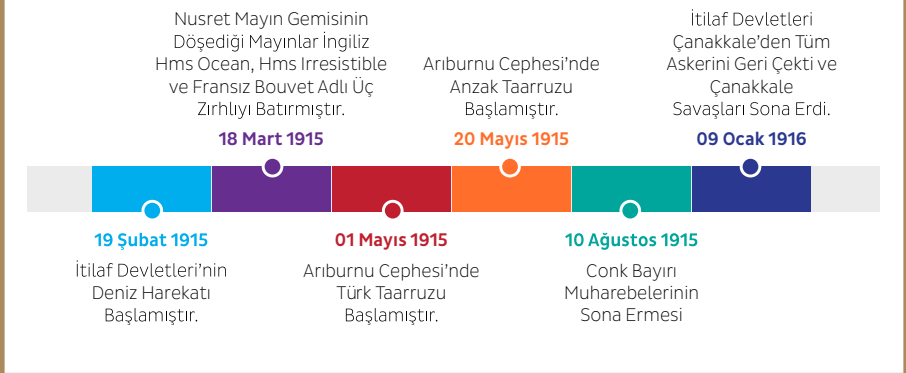
Marne yenilgisi sonrası Osmanlı Devleti'ne savaşta girmeleri yönünde baskılarını artırmışlardır. Osmanlı Devleti, savaş başında benimsediği silahlı tarafsızlık ve bekle-gör politikasını ancak Ekim 1914 sonuna kadar devam ettirebilmiştir. Donanmanın Rus Limanlarını bombaladığı **"Karadeniz Hadisesi"** ile savaşa dâhil olmuştur. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesinde devletin yaşamasını temin ve mali problemler etkili olmuştur. Savaş öncesi çeşitli devletlerle yürütülen ittifak girişimlerinden sonuç alınamaması ve Rus tehdidinin varlığı Osmanlı Devleti'nin ittifak grubuna yakınlaşmasına sebep olmuştur. Diğer taraftan 1 Ağustos 1914 tarihinde Almanlarla ittifak imzalamamızdan bir gün önce, İngilizlerin Sultan Osman drenotuna ve akabinde Reşadiye zırhlısına el koymaları, Osmanlı idarecilerinde ve kamuoyunda büyük tepkiye sebep olarak Alman ittifakının imzalanmasını hızlandırmıştır. Ancak Almanlarla ittifak görüşmelerinin 24 Temmuz'da başladığı dikkate alınırsa, İngilizlerin Osmanlı gemilerine el koyarken bunların çıkacak bir savaşta kendilerine karşı kullanılma ihtimalini göz önüne aldıkları muhakkaktır. Bu olaydan on gün kadar sonra Goben ve Breslau isimli iki Alman savaş gemisinin Osmanlı Devleti'ne sığınması ve bunların satın alma yolu ile Osmanlı Donanmasına

katıldıklarının ilanı, ülkede Almanya lehinde bir havanın oluşmasını temin etmiştir. Tüm bu gelişmelere ve Almanların baskılarına rağmen Osmanlı Devleti savaşa katılmıştır. Almanlardan gelecek 5 milyonluk kredi konusunda sağlanan mutabakat sonrası Karadeniz Hadisesi'nin gerçekleşmesi, Osmanlı Devleti'nin savaşa giriş sebepleri arasında gösterilen mali durum konusunu da açıklamaktadır. Nihayetinde, Osmanlı Devleti, 2 Ağustos 1914'te savaşı kazanma ihtimali olan Almanya ile ittifak anlaşması imzalamış, ancak Marne sonrası zaferden ümidi kalmayan Almanya'nın yanında savaş girmiştir. **Osmanlı Devleti böylece hem uluslararası alanda yalnızlığını ortadan kaldıracak bir politika belirlemiş hem de kaybettiği gücü, siyaseti yeniden kazanacağına dair kurguladığı geleceğe dair önemli bir adım atmıştır.**

ÇANAKKALE CEPHESİ

Çanakkale Cephesinde Yaşanan Önemli Olaylar

ÇANAKKALE DENİZ MUHAREBELERİ

Tarih Alper DEMİR ■

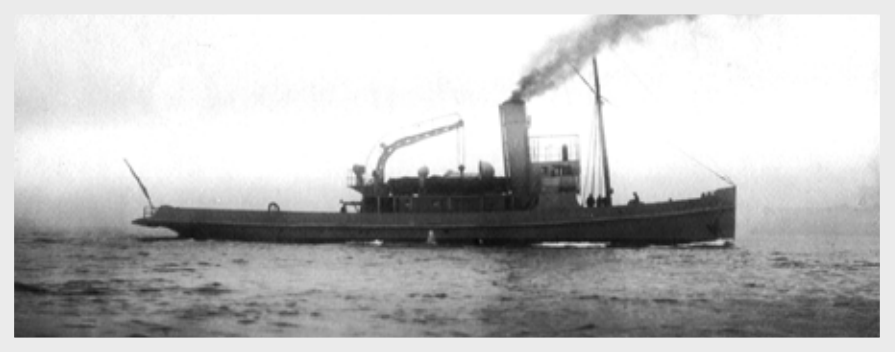
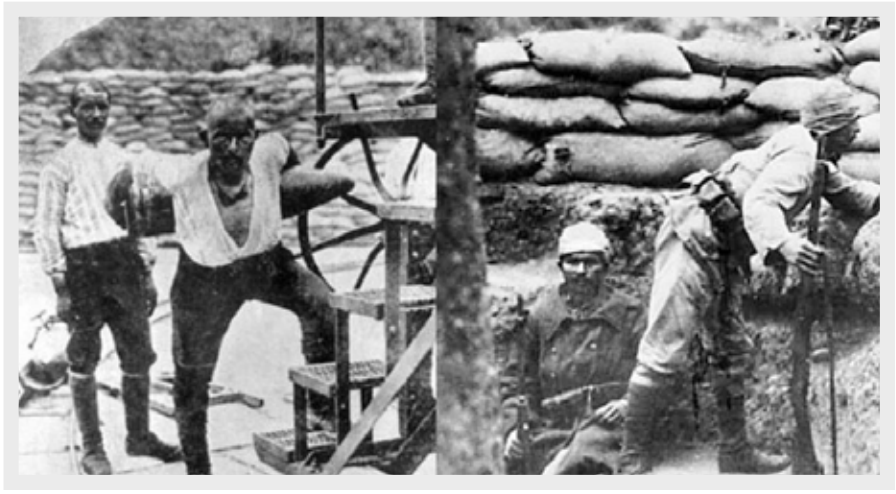
Çanakkale muharebeleri söz konusu olunca, biz Türkler, gururla ve haykırarak **"Çanakkale Geçilmez!"** deriz. Buna inanarak ve bunu övünerek söyleriz. Oysa bu değerlendirme, 1916 yılından sonra ve Çanakkale savaşlarının sonucu bilinerek yapılan bir değerlendirmedir. Bugün sadece biz değil, bütün dünya biliyor ki Çanakkale Boğazı Türklerin elinde olduğu sürece savaşarak geçilemez. Ama 1915 yılında, yani Çanakkale savaşları başlamadan önce genel kanaat böyle değildi. Tam aksi bir anlayış vardı. Çanakkale'nin geçilemeyeceği düşünülmediği gibi, çok kolayca ve zorlanmadan geçileceği hesaplanıyordu. **Çanakkale'yi geçilmez yapan Türk insanının vatan sevgisi ve onun bağımsız yaşama isteğidir.** Bu tespiti yapmadan ortaya konulacak her türlü değerlendirme eksik olacaktır.

Çanakkale deniz savaşları 19 Şubat 1915 tarihinde İtilaf Devletleri'nin Boğazın girişini koruyan Kumkale, Orhaniye, Ertuğrul ve Seddülbahir'deki tabyalarını yok etmek amacıyla ikisi Fransız, dördü İngiliz olmak üzere altı zırhlı ile saldırmayla başlamıştır. Bu gemiler 12.000 ile 10.000 metre mesafeden bataryalar üzerine ateşe başladılar. Menzilleri kısa olan Türk bataryaları susmak

zorunda kaldılar. Ancak zırhlılar kıyılara yaklaşarak 7000 metreye yaklaşp daha yakından ateş etmeye başlayınca, Türk bataryaları da karşı ateşe başladılar. İki düşman gemisi isabet aldı. Bunun üzerine İtilaf Devletleri geri çekilmek zorunda kaldılar. İtilaflar 25 Şubat'ta tekrar saldırıya geçti. Türk bataryaları top menzilleri alanına giren gemilere güçlü bir karşılık verdiler. İki gemiye önemli kayıplar verdirdiler. Ancak bataryalarımızın etkileri, bu çok güçlü gemileri ilerletişlerinden alıkoyacak durumda değildi. İtilaf gemileri yollarına devam ettiler. Yoğun ateş açıyorlardı. 26 Şubat ve daha sonraki günlerde saldırı planının ikinci ve üçüncü aşamalarına yani iç bataryaların tahrip edilmesine girişildi. **Amaç Dardanos ve Erenköy tabyalarını savaş dışı bırakmak için Boğaza girmektir.** 15 Mart'ta Çanakkale Boğazı'na kesin saldırı için karar verildi. 18 Mart'ta Boğaza girilecekti. Plan, Boğazın iki kıyısındaki bataryaların susturulması, mayınların, torpillerin temizlenmesi, bu suretle açılacak yoldan filonun Boğaza girmesine imkan sağlanmasından ibaretti.

T
A
R
İ
H
D
E
R
G
İ
S
İ

18 Mart'ta Boğaza giren İtilaf Devletleri donanması girişteki tabyalarını uzak mesafeden etkili topları ile susturdu. Daha sonra birinci grubun saldırısı başladı. Queen Elizabeth, ağır toplarıyla uzak mesafeden önce Çimenlik tabyasına sonra Çanakkale şehrine daha sonra da Hamidiye tabyasına ateş ediyordu. Çimenlik tabyası iki isabet aldı. Hamidiye tabyasında da tahribat meydana geldi. Zırhlılar bu tabyalardan daha çok, görünmeyen ve görüldüğü anda hızla yer değiştiren sahra bataryalarından zarar görüyorlardı. Amiral de Robeck Fransız gemilerinden kurulmuş olan ikinci grup gemilerine kıyılara yaklaşarak, yakın mesafeden bombardımanı devam ettirmesi emrini verdi. Bunlar Erenköy hizasında duran İngiliz gemileri arasından geçerek kıyıya 400 metre kadar yaklaştılar. Bütün ağır toplarıyla Rumeli yakasında Kilitbahir ile Mesudiye tabyaları, Anadolu yakasında da Dardanos ile Beyaztepe mevkillerini ateş altına aldılar. İtilaf

Devletleri donanması Boğazın en dar yeri olan Kilitbahir ile Çanakkale arasına yönelmişti. Gemi bacalarından ve toplardan çıkan sis ve dumanlar sayesinde Türk bataryaları görünmüyordu. Türk savunma komutanlığı düşman zırhlılarının merkez bataryalarına 14 kilometre kadar yaklaşması üzerine bu bataryalar tarafından da ateş edilmesi emrini verdi. Türklerin ağır toplarıyla ateşi düşman üzerine şaşırtıcı bir etki yaptı.İsabet alan İnflexible gemisi mürettebatına geri dönme emri verildi. Bouvet zırhlısında almış olduğu isabetten dolayı yangın başlamıştı. Geminin toplarının yarısı kullanılmaz hale gelmişti. 15 dakikada 14 isabet alan Suffren de savaş dışı kalmış sayılırdı.Fransız gemilerinin yıprandığını gören de Robeck, bu gemilerin geri dönmelerini ve üçüncü grup gemiler ile yedeklerin onların yerini almalarını emretti. Öndeki gemilerle yedektekiler yer değiştirecekti. Fakat Boğazdan çıkmak, girmek kadar kolay değildi.

NUSRET MAYIN GEMİSİ

Tipi: Mayın Gemisi

İnşa: Yeri Almanya

Tonajı: 360 Ton.

Hizmete Girişi: 1912

Silahları: 1adet 7,5/40Top, 2Adet 4,7Top, 2mk. 5 b.

Sürat: 15 Mil

Hizmet Dışı: 16.06.1957

Mayın Kapasitesi: 40 Adet

Gemi Komutanı: Yüzbaşı Tophaneli Hakkı Bey

Mayın Grup Komutanı: Yüzbaşı Hâfız Nazmi Bey

Mürettebat Sayısı: 61 kişi

Erenköy'de karanlık limanın güney kısmına, Erenköy açıklarından Doğuya doğru Nusret mayın gemisi 7-8 Mart gecesi, Ruslarca Karadeniz kıyılarına dökülüp Türkler tarafından toplanmış olan mayınlardan 26 tanesini yerleştirmişti. Bu mayınlar diğerleri gibi Boğaza dik olarak değil, paralel olarak yerleştirilmişti. Onun için de kıyıda olabilecekleri tahmin edilmiyordu. İşte bu mayınlardan birine çarpan Bouvet bir kaç dakikada 640-700 kadar mevcudu ile sulara gömüldü. Kurtarma işine karışan Gaulois zırhlısı da iki ağır top mermisi ile yaralanıp su almaya başlayınca diğer

ladı. Ayrıca Rumeli tabyasından kahraman Seyit Onbaşı'nın attığı top mermisi Ocean'ın dümenine isabet etti. Atılan mermi geminin bacasından içeri girerek gemiye büyük hasar verdi. Mürettebat gemiyi terk etmek zorunda kaldı. Seyit Onbaşı'nın vurduğu Ocean gemisi kontrol edilemiyor ve dönerek kıyıya yaklaşıyordu. Ocean da Bouvet'in batmakta olduğu yerde bir mayına çarptı. İki yaralı gemi Türk topçusunun ateşi altındaydı. Gemiler boşaltılarak kendi hallerine bırakıldı. Amiral de Robeck donanmanın geri kalan zırhlılarına geri dönüş emrini verdi.

Çanakkale direnişinin ilk bölümü; İngiliz ve Fransız donanmalarının yenilgisi ve Türklerin zaferi ile son buldu. Çanakkale geçilememişti. Çanakkale deniz zaferinin dünyada bulunan diğer Müslüman ülkelerde de etkisi görüldü. Sömürge olan halklar, Emperyalizme karşı bu üstün direnişi ve emperyal güçlerin mağlubiyetini kendi kurtuluşları için önemli bir örnek kabul ettiler. **Türkler bütün dünyaya "Çanakkale Geçilmez!" dedirtceklerdir.**

iki Fransız gemisinin yardımı ile savaş yerini terk etmek zorunda kaldı. 6 İngiliz zırhlısı ile bataryalar arasında tekrar top atışları başladı. Irrsistable zırhlısı Beyaz tepe hizasında bir torpidoya çarparak yan yatmaya başladı. Makineleri su aldı. Hareket edemiyordu. Ocean zırhlısı onun yardımına gitti. Onu geriye çekmek istiyordu. Fakat akıntı iki gemiyi Anadolu kıyısına doğru sürüklemeye baş-

Çanakkale cephesindeki deniz muharebelerinde gerçekleşen şanlı direniş neticesinde İngiliz başbakanı Churchill sadece deniz muharebesiyle savaşın sona ereceğini düşündüğünü itiraf etmiştir. Sonraki süreçte gerçekleşen savaşlar kara savaşları olarak devam etmiştir.

ÇANAKKALE KARA MUHAREBELERİ VE MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

I.Dünya Savaşı'nda en çetin mücadelelerin yaşandığı Çanakkale Cephesi'nde, Müttefik devletler hedeflerine ulaşmak için denizden düzenledikleri saldırılarda başarılı olamayınca; amaçlarına ulaşmak için karadan çıkarma yaparak geniş çapta bir çıkarma hareketına karar verdiler.

18 Mart'ta uğradıkları mağlubiyetten sonra müttefiklerin önünde iki seçenek vardı: **Ya bu işten vazgeçmek ya da daha önemli kuvvetlerle ve başka bir planla girişimi yenilemek.** Birinci şıkkı tercih etmek bu savaştan beklenen bütün maddi ve manevi yararların kaybına ek olarak şöhret, nüfuz ve itibar kaybı da demekti. Amaçlarına ulaşmak için Çanakkale'ye karadan saldırıya karar verdiler. Hazırlık yapmak amacıyla, Boğaz'ın önündeki kuvvetler Mısır'a ve uzak adalara götürüldü. Buralara yeni kuvvetler getirilmeye ve yığılmaya başlandı.

Osmanlı Devleti tarafından, Çanakkale Boğazı'nı savunmak üzere müstakil bir ordu kurularak buna **5. Ordu** ismi verildi. 25 Mart'ta bu ordunun komutanlığına Alman Askeri Heyeti Başkanı olarak Türkiye'de bulunan General Liman Von Sanders (Liman Paşa) getirildi.

Dünya Savaşı başladığında, Bulgaristan Sofya'da **"ateşemiliter"** olan Mustafa Kemal, Kasım 1914'te, Başkomutanlık Vekaleti'ne

müracaat ederek cephede aktif bir görev getirilmesini istemiş, ancak kendisine olumsuz cevap verilmiştir. Bunun üzerine Mustafa Kemal, Aralık 1914'te Sofya'dan Başkomutan Vekili Enver Paşa'ya bir mektup yazarak cephede aktif görev alma isteğini yenilemiştir.

Mustafa Kemal, 20 Ocak 1915'te, Esat Paşa komutasındaki, 3. Kolordu'ya bağlı, Tekirdağ'da kurulacak 19. Tümen Komutanlığı'na atanmıştır.

18 Nisan 1915'te, Mustafa Kemal'in komutasındaki 19. Tümen, Çanakkale'ye yeni atanan Mareşal Liman von Sanders'in komutasındaki 5. Ordu'nun **"yedeğine"** alınarak Bigalı köyüne gönderilmiştir.

Liman von Sanders, 26 Mart'ta Gelibolu'ya gelerek komutayı ele aldı ve ilk iş olarak o zamanki Türk savunma tertibatını değiştirdi. Türk savunma tertibatı çıkarma yapılmaya elverişli sahillerin kuvvetlice tutulması esasına dayanıyordu. Liman Paşa savunulması üstlenilen sahiller 150 km. uzunluğunda ol-

duğu ve düşmanın nereye çıkarma yapacağı belli olamayacağından, kuvvetlerin dağınık bulunması yerine belli merkezlerde topluca tutulup sahillerin zayıf gözetleme ve örtme birlikleriyle tutulması ve düşman karaya çıktıktan sonra üzerine sevk edilecek kuvvetlerle gece saldırıları ve süngü hücumlarıyla denize dökülmesi stratejisini benimsedi.

25 Nisan çıkarmasından yaklaşık bir ay önce, Gelibolu'da bulunan 5. Kolordu komutanlığına atanan Mareşal Liman von Sanders'in düşüncesine göre, müttefikler çıkarmayı Saros Körfezi'ne yapacaklardır. Bu nedenle de kendisi, birliklerin çoğunu Saros Körfezi ile Anafartalar bölgesinde; bir tümeni Seddülbahir bölgesinde ve iki tümenli 15. Kolorduyu da, Anadolu yakasında tutmayı uygun bulmuştur.

Yedek Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal, Çanakkale'ye İngiliz çıkarmasının Anafartalar bölgesinden; Alçıtepe ve Kocaçimen'den yapılacağını belirtmiştir. Gelişmeler, Atatürk'ü haklı çıkarmıştır.

• **Arıburnu Muharebeleri:** 25 Nisan 1915'te İngiliz, Fransız ve Anzak birlikleri Çanakkale'ye sabaha karşı Arıburnu, Seddülbahir ve Kumkale sahillerinden çıkarma yapmaya başlamıştır. Seddülbahir'e çıkan düşman, kıyı topçusunun yoğun ateşi ve kuvvetlerimizin karşı taarruzuyla durdurulmuş, Kumkale kıyılarından yapılan çıkarma gelişememiş, Arıburnu'na çıkan düşman ise, Mustafa Kemal komutasındaki birliklerce geri püskürtülmüş ve bozguna uğratılmıştır.

Çanakkale'ye 25 Nisan 1915'te, saat 05:30 civarında ayak basan düşman çıkarma birlikleri, 09:45'te karşılarında Mustafa Kemal'i ve 57. Alayı bulmuşlardır. 25 Nisan 1915'teki ilk çıkarma başladığında Çanakkale Bigalı Köyü doğusunda Değirmenlik mevkiindeki karargahında bulunan 19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal, çıkarmayı haber alıp, (Maltepe'deki 77. Alay ve 9. Tümen'den aldığı raporlarla), harekete geçmeden önce,

Gelibolu'daki 3. Kolordu Komutanlığı'na saat 07:00'da rapor yazmıştır. Bu raporu yazdıktan sonra, inisiyatif kullanarak, 07:45'de karargahından hareket etmiş ve 57. Alayla birlikte Kocaçimen'e varmıştır.

"Bu güzergahta yol yoktu. Arazi sarp ve derin derelerle kesilmişti. Her tarafı yüksek ve çok sık fundalıklar sarmıştı. Tüm çabalara karşın yaklaşma yürüyüşü biraz gecikti. Saat 09:40 sularında Kocaçimen tepesine ulaşıldı. Asker bir hayli yorulmuş ve yürüyüş kolunun derinliği de uzamıştı."

Mustafa Kemal, Kocaçimen tepesinde yaklaşık 10 dakika 57. Alayı dinlenmeye bırakarak kendisi atına atlayıp sarp araziden Conkbayırı'na gitmiştir. Buraya geldiğinde, 27. Alay 2. Taburun "**Balıkçı Damlarındaki**" savunma

müfrezinden arta kalan erlerin, 261 rakımlı tepeye doğru geri çekildiklerini görmüştür. İşte tam o an atından inen Mustafa Kemal, düşmandan kaçan Türk erlerinin tam önünde durarak o ünlü "**düşmandan kaçılmaz**" konuşmasını yapmış; kaçan erlere süngü taktirip yere yatırarak, bozguna uğramış bir birlikten arta kalanlardan bir savunma hattı kurmuştur.

57. Alaydan kimse yoktu. Mustafa Kemal zaman kazanmak için yüksek sesle süngü takırıp askerleri yere yatırdı. Teğmen Tulloch, Türk subayının askerleri ateş etmeye hazırladığını sandı. Teğmen Tulloch müfrezesini yere yatırdı.

Mustafa Kemal, habercileri aracılığıyla 57. Alay komutanına hızla bölgeye intikal etmesi emrini vermiştir. Bu emri alan 57. Alay'ın öncüleri saat 10:00 sularında Conkbayırı'na varmışlardır.

Balıkçı Damlarından kaçan Türk ordusunun yeniden savaş durumuna geçtiğini gören düşman kuvveti neye uğradığının şaşkınlığını yaşarken yetişen 57. Alay ve 8. Tabur düşmana saldırmıştır. Atatürk komutanlara verdiği emirde: **“Ben size taarruzu emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum! Biz ölünceye kadar geçecek zaman zarfında yerimize başka kuvvetler ve komutanlar geçebilir”** demiştir. Karaya çıkan Anzaklar, sekiz taburdan fazladır. Hemen süngü takırarak düşmana saldırı emri veren Atatürk kendisi Conkbayırı'ndan hareketi yönetmiş; sağdaki ve soldaki birliklerle bağlantı kurmaya çalışmıştır. Atatürk anılarında Conkbayırı'ndaki o mücadeleyi **“Herkes öldürmek ve ölmek için düşmana atılmıştı.”** sözleriyle anlatmıştır.

Conkbayırı sırtlarında yaşanan boğaz boğaza çatışma sonunda 57. Alay'ın neredeyse tamamı şehit olmuş, ama düşman çıkarması

da sonuçsuz kalmıştır. Mustafa Kemal'in ifadesiyle **“kazandığımız an bu andır.”**

Bu suretle ne Liman Paşa'nın ne de Cevat Paşa'nın stratejik önemini kavrayamamış oldukları Yarımada'nın güney kısmının anahtarı olan Conkbayırı ile Sarıbayır düşman eline geçmekten kurtulmuş oldu. İngilizler buraya yerleşmiş olsalardı, Türklerin savunma sistemi çökecek, bu çöküş ile belki de düşman çıkarması ve savaşın sonu da hızlandırılmış olacaktı. Düşman söz konusu saldırıyı takiben denize dökülemedi. Fakat Yarımada'nın boşaltılmasına kadar sürecek müddet zarfında savaş gemilerinin korunmasının yapılacağı dar bölgeye sıkıştırılmış oldu.

Mustafa Kemal, 25 Nisan 1915'teki Arıburnu taarruzunda gösterdiği başarıdan dolayı **“Arıburnu Kuvvetler Komutanlığı”**na getirilmiş ve 25 Nisan 1915'ten 16 Mayıs 1915'e kadar bölgedeki tüm kuvvetleri tek başına komuta etmiştir.

1 Mayıs 1915'te, Atatürk'ün komutasındaki 19. Tümen, Arıburnu cephesinde düşmana taarruz etmiş, istenen sonuç alınamayınca, Atatürk, 2 Mayıs'ta taarruzu durdurmuştur. 9/10 Mayıs 1915'te Arıburnu cephesinin sağ yanından taarruza geçen düşman, Atatürk'ün 19. Tümeni'ne bağlı birliklerce durdurulmuş ve geri püskürtülmüştür.

14 Mayıs 1915'te Bombasirtı'nı ele geçirmek isteyen İngilizler, gece saat 01:30'da çok şiddetli bir şekilde, Bombasirtı-Cesarettepesi kuzeyindeki Türk mevzilerine saldırmışlardır. Kanlı süngü çatışmalarından galip çıkan Mehmetçik siperlerini korumayı başarmıştır. Atatürk, Çanakkale Savaşlarına ait anılarını anlatırken Bombasirtı'na ayrı bir önem vermiş, Mehmetçiğin oradaki kahramanlığını ve inancını şöyle ifade etmiştir: **“Biz kişisel kahramanlıklarla uğraşmıyoruz. Yalnız size, Bombasirtı olayı'nı anlatmadan geçemeyeceğim. Karşılıklı siperler arasındaki**

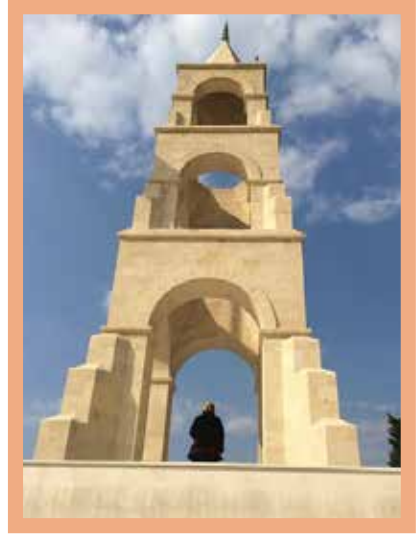
mesafe sekiz, on metre, yani ölüm muhakkak... Birinci siperdekilerin hiçbirisi kurtulamamacasına düşüyor, ikinci siperdekiler onların yerine geliyor, fakat ne kadar imrenilecek bir soğuk kanlılık ve tevekkülle biliyor musunuz?.. Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini de biliyor ve en ufak bir çekinme bile göstermiyor. Sarsılmak yok... Okuma bilenler Kuran'ı Kerim okuyor ve Cennet'e gitmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler Kelime-i Şahadet çekerek yürüyorlar. İşte bu Türk askerindeki ruh kuvvetini gösteren hayret ve tebrike değer bir örnektir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale muharebesini kazandıran bu yüksek ruhtur."

17 Mayıs 1915'te Atatürk, Ariburnu Kuvvetleri Komutanlığı'ndan ayrılarak 19. Tümen Komutanlığı'ndaki görevine dönmüştür. Ayrıca 19. Tümen, Kuzey Grubu Komutanlığı'na bağlanmıştır.

Ariburnu cephesinde yaşanan en büyük çatışma 19 Mayıs Türk taarruzudur. Enver Paşa'nın talebi ve Liman von Sanders'in onayı ve planlaması ile gerçekleşen 19 Mayıs taarruzu Türk ordusunun birkaç saat içinde 3 bini şehit 10 bin kayıp vermesine sebep olmuştur. Bu kadar ağır zayiata rağmen hiç bir kazancı da olmamıştır. Savaş alanında yatan binlerce askerin bedeni sıcak tesiriyle çürüyüp kokmaya başlayınca Anzakların talebi ile 24 Mayıs günü iki siper hattı arasında kalan, hemen hemen hepsi Türk şehitlerinden oluşan ölüleri defnetmek için bir ateşkes yapıldı.

6 Ağustos 1915'te Yeni Zelandalıların Sazlıdere ile Ağıldere arasından Conkbayırı'na doğru ilerlemeye başladıkları anlaşılmıştır

8 Ağustos 1915'te, Conkbayırı İngilizlerin eline geçmiştir. Conkbayırı'ndaki durum o kadar kritik bir hal almıştır ki, **Fahrettin Altay Paşa, Conkbayırı bölgesine "kudretli" bir komutanın tayin edilmesi gerektiğini ifade etmiştir**

Conkbayırı'ndaki durumun iyice kötüleşmesi üzerine, 5. Ordu Komutanı Liman von Sanders adına Kurmay Başkanı Albay Kazım (İnanç), Atatürk'ü telefon başına çağırarak **"Durumu nasıl gördüğünü?"** sormuştur. Atatürk, bu soruya: **"Bütün mevcut kuvvetlerin, komutam altına verilmesinden başka çare kalmamıştır!"** diye cevap verince, şaşırarak Kurmay Başkanı, **"Çok gelmez mi?" diye sorunca, Atatürk, "Az gelir!" yanıtını vermiştir.** İşte o kritik aşamada Atatürk gece saat 21:45'te Mareşal Liman von Sanders'in emriyle Anafartalar Grubu Komutanlığı'na getirilmiştir.

9 Ağustos 1915'te Atatürk'ün komutasındaki kuvvetler Anafartalar bölgesinde düşmana saldırmıştır. 9 Ağustos günü hem Conkbayırı Muharebeleri devam etmiş hem de Birinci Anafartalar Muharebesi yapılmıştır. Atatürk, 7. ve 12. Tümenlerin sabaha karşı başlayan taarruzunu, Anafartalar bölgesindeki bir tepeden başından sonuna kadar yönetmiştir. Düşman bozguna uğramıştır. Taarruz sırasında Atatürk akşamüzeri Anafartalar'dan ayrılıp Conkbayırı'na hareket etmiştir.

10 Ağustos 1915'te, Atatürk, İngilizlerin 8 Ağustos'ta ele geçirdiği Conkbayırı'na taarruz etmiştir. 8. Tümen alaylarınca sadece süngü hücumuyla gerçekleşen bu taarruz-

da, 4 saat süren kanlı süngü muharebeleri sonunda Conkbayırı'nın tamamı ele geçirilmiştir.

“10 Ağustos'ta saat 04:30'daki, Türk tarafının yalnızca süngüsünü kullanarak yaptığı kanlı taarruz sonucu Kocaçimentepe-Conkbayırı hattı güven altına alınmış, tüm İngiliz ve Anzak birlikleri taarruz gücünü yitirmiştir.”

Düşmana çok büyük kayıplar verdirilen bu savaş sırasında General Boldwin ve Kurmay Başkanı'nın öldüğü çarpışmada Atatürk de göğsündeki saate isabet eden bir şarapnel parçasıyla yaralanmıştır. Atatürk, Conkbayırı'nı geri aldıktan sonra öğleden sonra 8.

Tümen'e veda ederek Anafartalar Grubu Kargahı'na dönmüştür.

İngiliz Generali Aspinall Oglander, İngilizlerin Gelibolu Seferi'nin resmi tarihinde diyor ki: **‘Bir Tümen Komutanı'nın üç ayrı yerde tek başına girdiği hareketlerle bir savaşın, hatta bir ulusun kaderini değiştirecek yücelikte bir zafer kazandığı tarihte pek nadirdir.’** Bu övgünün bir özelliği de Mustafa Kemal'in yenilgiye uğrattığı bir ‘düşmandan’ gelmiş olmasıdır.

Seddülbahir Muharebeleri, Seddülbahir köyü ve kalesi, Gelibolu Yarımadası'nın en

güney ucunda bulunuyordu. General Hamilton ana çıkarma bölgesi olan Seddülbahir ve yakın çevresi kıyıları için, üç piyade Tümeni, bir Hint Piyade Tugayı ayrılmıştı. Buraya çıkarılan birlikler ilk önce Alçıtepe'yi ele geçirecekler, Sonra Kilitbahir platosunu...

Seddülbahir cephesinde İngilizlerin hedefi, bölgedeki stratejik nokta olan Alçıtepe'yi ilk gün içinde ele geçirmekti. Ancak ilk gün hedefledikleri Alçıtepe'ye hep uzaktan bakmışlar. 8,5 ay boyunca tepenin 3 km yakınına kadar ilerleyebilmişlerdi.

6-8 Mayıs tarihleri arasında İngiliz-Fransız birleşik ordusu Kırte Muharebesi, 4-6 Haziran 1915'te Kırte muharebelerinin üçüncüsü gerçekleşti. Oldukça çetin ve kanlı geçen üç günlük muharebede Türk cephe hattı neredeyse yarılacakken, yetişen takviye birlikler sayesinde durum düzeltilebilmişti. Beş manga ile Gözcübaba sırtlarını tutan Yahya Çavuş kuvvetleri ise kendisinden beklenenden fazla bir gayret göstererek sahile çıkan İngilizleri durdurmayı başarmıştı.

Temmuz ayı ortalarından itibaren Seddülbahir cephesinde yapılan müttefik taarruzlarından bir netice alınamayınca siper savaşı dönemi başlamış ve savaşın sonuna kadar büyük çapta bir taarruz yaşanmamıştır. Arıburnu ve Anafartalar cephelerini 20 Aralık 1915'te tahliye eden İngilizler başlangıçta, Seddülbahir cephesini elde tutmayı düşündüyse de bunun kolay olmayacağı anlaşıncı, 9 Ocak 1916'da Seddülbahir cephesini de tahliye etmişlerdir.

•**Anafartalar Zaferi:** 5 Ağustos 1915'ten Ağustos sonuna kadar, Müttefikler hem Seddülbahir hem de Arıburnu'nda başarılı olamayınca, Çanakkale Boğazı'nı, geriden sarkarak ele geçirmek amacıyla harekete geçerler. Bu arada General Hamilton, Türk Ordusu'nun gerilerine sarmak ve çember içine alıp yok etmek için, Büyük ve Küçük Kemikli Burunları arasında yeralan Suvla sahillerine çıkıp, Anafartalar'da üçüncü bir

cephce açmaya karar verir. **Hedef, Conkbayırı ve Koçaçimentepe blokunu ele geçirerek, buradan ilerleyip, Çanakkale Boğazı'na inerek hakim olmaktır. Bu amaçla da, 9.İngiliz Kolordusu'nu, 6-7 Ağustos gecesi karanlıktan yararlanarak bölgeye çıkartır. Amaç, sabah gün ağarmadan Liman von Sanders, Saros Grup Komutanına 7. ve 12. Tümenlerle süratle Anafartalar kesimine gitmesini ve karaya çıkan İngiliz birliklerine 8 Ağustos sabahı erkenden taarruz edilmesi emrini verir.**

Liman von Sanders, Kurmay Albay Mustafa Kemal'i, 8 Ağustos 1915 günü saat 21.45'de, Anafartalar Grup Komutanlığına atar. Anafartalar Grup Komutanı Kurbay Albay Mustafa Kemal, 9 Ağustos sabahı, İngiliz Kolordusu ile Anzak Kolordusunun birleşmesine engel olmak amacıyla, Damakçılık Bayırı yönünde saldırıya geçer. Her iki tümenin saldırıları da başarılı olur. Birinci Anafartalar Muharebeleri olarak adlandırılan bu hareket sonunda, durum değerlendirmesi yapan Mustafa Kemal şöyle demiştir: **"...Gerçekte, düşmanın bir kolordusunu zayıf bir tümenimle Kireçtepe-Azmağ arasında yenmiş, Tuzla Gölüne kadar takip ederek orada tesbit etmişim."**

Diğer taraftan yeni çıkan birliklerle güçlendirilen 9. İngiliz Kolordusu, Anafartalar yönünde iki kanat hareketi daha denediyse de başarılı olamamıştır. Liman von Sanders, Kuzey Grubundaki 8. Tümeni iki alayla takviye ederek, Anafartalar grup Komutanı Mustafa Kemal'in emrine verir. Tümen karargahına 9-10 Ağustos gecesi

gelen Grup Komutanı Mustafa Kemal, takviyeli 8. Tümeni 10 Ağustos sabahı karanlıkta, sadece süngü kullanarak hücumla geçirir. İngilizlere çok ağır kayıplar verdirilerek hareket başarılı olur. Daha sonra, savunma yapılabilecek ek arazinin ele geçirilmesi üzerine, ulaşılan bu ileri çizgide de destek ve güçlendirmeler yapılarak savunmaya geçilir. Böylece, diğer bölgelerde olduğu gibi Anafartalar Bölgesinde de savaş, boşaltmaya kadar, siper ve mevzi savaşına dönüşmüş olur. Diğer bir deyişle, General Hamilton'un İkinci planı da başarısız olmuş, hedefine ulaşmamıştır.

Çekilme: Çanakkale'den 2 İngiliz tümeni 5 Aralık'ta Selanik'e gönderildi.

General Charlie Monreo durumu incelemek ve rapor vermek üzere görevlendirildi. Raporda, Çanakkale'den çekilme önerilmişti.

Kasım ayında İngiliz Harbiye Bakanı cepheyi gezdi ve boşaltma gereğine inandı.

İngiliz kabinesi, çekilme kararını 7 Kasım 1915'te aldı. 134 bin insan 393 top ve 500 hayvanlık kuvvetlerini büyük bir ustalıkla ve zaman içinde gerçekleştirdiler. En başarılı hareketleri çekilme oldu.

20 Aralık'ta Arıburnu, 8 Ocak 1916 gecesi Seddülbahir boşaltıldı. **Çanakkale savaşları 8.5 ay sürmüştür.**

Dipnot

- Erol mültecimler, **Fikrimizin Rehberi**, İst. 2008
- Erol mültecimler, **Gelibolu**, İst. 2005
- İsmail Gorgülü, "On Yıllık Harbin Kadrosu", Ankara 1993
- Utkan Kocatürk, **Doğumundan Ölümüne Kadar Atatürk Günlüğü**, Ankara 1999
- <http://canakkale.tubitak.gov.tr/>

ÇANAKKALE SAVAŞI'NDA GALATASARAY LİSESİ

Temelleri daha Sultan II. Bayezid döneminde 1482'de atılan **"Mekteb-i Sultani"**, modern şeklini Sultan Abdülaziz Han zamanında almış ve eğitim hayatına resmi anlamda 1 Eylül 1868'de başlamıştır. Cumhuriyetle birlikte **"Galatasaray Lisesi"**ne çevrilen Galatasaray Sultanisi'nin Osmanlı Devleti'nin ilk açılan liselerinden olma vasfından daha da orijinal olan özelliği, **"Osmanlının batıya açılan penceresi"** olmasıydı. Osmanlı Devleti'nin önemli kademelerinde ihtiyaç duyduğu kadro açığını giderme çabalarının kaynağında Mektebi Sultani bulunuyordu. 1912 Balkan Savaşı'ndan 1922 İstiklâl Harbi sonuna kadar okul; öğretmen ve yetişkin öğrencilerin ekseriyeti silah altına alındığından ötürü, öğrenci mevcudu ve öğretmen sayısı en aza inmiş bir halde hizmet vermek durumunda kalmıştır.

Kayıtlara göre, 1912'de 60 mezun veren okuldan 1913'de 34, 1914'te 21, 1915'te 18, 1916'da 4, 1917'de 5 öğrenci ancak mezun olabilmıştır. **Mezuniyet sayılarının düşüklüğünün tek sebebi, art arda patlak veren savaşlar ve bu savaşlarda öğrencilerin büyük kısmının şehit düşmesiydi.** Vatan uğrunda şehit yada gazi olmak gayet tabiiydi; ancak bunların vaziyeti bambaşkaydı. Çünkü, hepsi de 1909 ve 1914 **"Askeri Mükellef Kanunu"** gereğince, askerlik vazifesinden ya muaf veya tecilli tutulmuş gençlerdi. (1917 Ağustosundan itibaren, artan asker ihtiyacı nedeniyle Mekteb-i Sultani ve bazı idadilerin son sınıf öğrencilerine askerlik mecburiyeti getirilmiştir.) Buna rağmen pek çok öğrenci bu imkanları kullanmamışlar ve gönüllü olarak vatan savunmasına katılmışlardır.

Galatasaray Lisesi'nin tarihçesi hakkında kaynak eserlerden birini vücuda getirmiş

olan tarihçi Vahdettin Engin bu hususta şu değerlendirmeleri yapmaktadır: "Ülkenin içinde bulunduğu savaş ortamında Mekteb-i Sultani'de eğitime ara verilmemiştir. Ama, bazı Galatasaraylı öğrenciler, bu ortamda vatan için savaşmanın daha kutsal bir görev olacağını düşünerek gönüllü olarak askere yazılmışlardır...

Mekteb-i Sultani öğrencilerinin tahsillerini bir kenara bırakıp, ülke müdafaası için cephelelere koşmaları son derece takdire şayandır. Çünkü 1911'den 1917'ye kadar olan bir dönemde Trablusgarp ile Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı'nın üç yılında Galatasaraylılar hiçbir mecburiyetleri olmadığı halde gönüllü olarak savaşlara katılmışlar ve ülkeleri adına fedakarca savaşmışlardır"

Gönüllü olan bu gençlerin hepsi mükemmel lisan bildiklerinden karargah hizmetine alınmışlar ancak zaman içerisinde ısrarla cepheye talip olmuş ve ön saflarda vatan için savaşmaya başlamışlardır.

Galatasaray Lisesi'nden Çanakkale'de şehit

CEPHEDEKİ MEKTEB-İ SULTANİ ÖĞRENCİLERİ

olanların isimleri, numaraları ve künyeleri şöyledir:

- **(278) Mehmet Refik:** 1905'de Mekteb-i Sultani'den mezun oldu. 1915'te Çanakkale'de şehit düştü.
- **(119) Ahmet Refik:** 1911'de Mekteb-i Sultani'den mezun oldu. Yedek subay olarak katıldığı Çanakkale'de 1915'te şehit düştü.
- **(64) Yusuf Cemil:** 1913'de Mekteb-i Sultani'den mezun oldu. Yedek subay olarak katıldığı Çanakkale'de 1915'te şehit düştü.
- **(476) Mehmet Ali:** Mektepten gönüllü olarak askere gitti ve 1915'te Çanakkale'de şehit oldu.
- **(252) Aziz Ulvi:** Mektepte son sınıfta iken gönüllü olarak askere gitti ve 1915'te Çanakkale'de şehit düştü.
- **(519) Hüsameddin:** Gönüllü gittiği Çanakkale'de 1915'te şehit oldu.
- **(670) Mehmet Nüzhet:** Çanakkale'de 1916 yılında şehit düştü.

- **(901) Ömer Seyfettin:** 1916 yılında Çanakkale'de şehit düştü.
- **(54) Agop Elmaysan:** Galatasaray Sultaniyesi'nden askeri doktor olarak katıldığı Çanakkale Muharebelerinde, bombardıman altınında yaralıları tedavi ederken, 1918'de şehitler kervanına katıldı.
- **(794) İbrahim Oran:** 1912 mezunu gönüllü olarak hava subayı oldu ve Çanakkale Savaşlarında iki kez yaralandı. 1916'da Semandirek adası açıklarında, uçağı ile denize düşerek Sakız Adasında şehit oldu. Şehit olan ilk Türk havacısıdır.

Dipnot

- Mehmet Arslan, "I. Dünya Harbinde Çanakkale Cephesinde Askeri İşlemleri ve Askerlerin Cepheye İntikalleri", Çanakkale 2015
- Ertan Metin, "Sözün Bittiği Yer", Çanakkale, Mart 2008

İSTANBUL ERKEK LİSESİ RENKLERİ ÇANAKKALE'NİN SİMGESİ

İstanbul Erkek Lisesi'nin ve İstanbulspor'un renkleri olan Sarı-Siyah, 1915 Çanakkale Savaşları'nın simgesidir. Çanakkale geçilmez, der bu renkler... İstanbul Erkek Lisesi'nin sarı siyah renklerinin hazin hikayesi...

İstanbul Erkek Lisesi renkleri Sarı-Siyah, 1915 Çanakkale Savaşları'nın ve kahramanca bir fedakarlığın simgesidir. Bu renkler, **"Çanakkale geçilmez"**, der.

Sarı-Siyah denince Çanakkale'de şehit düşen efsane liseliler akla gelir.

İşte İstanbul Erkek Lisesi'nin sarı siyah renklerinin hikayesi:

SARI-SİYAH, DAYANIŞMA VE BERABERLİĞİN SİMGESİ!

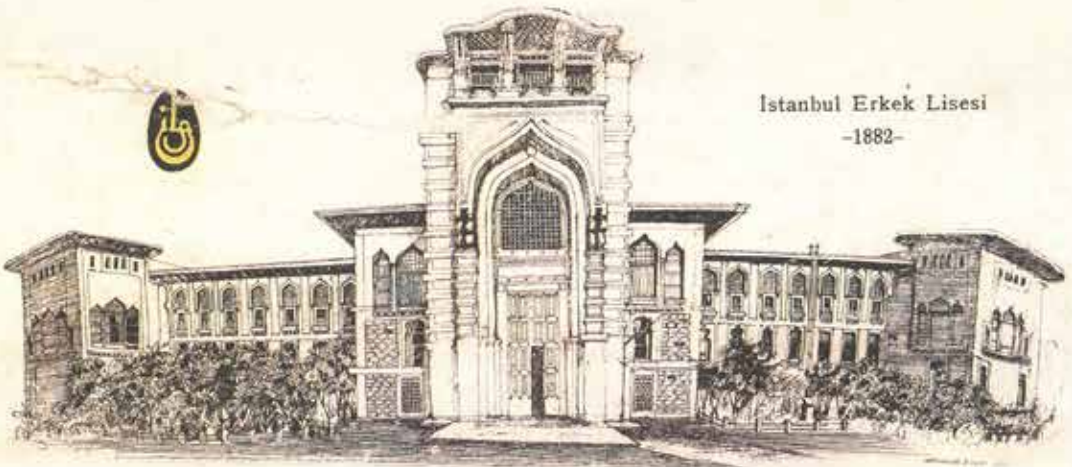
Üniversiteli gençler ve liseli öğrencilerden oluşan bu gönüllüler, Halicioğlu'ndaki kargâhta birkaç günlük silah tutma ve ateş etme eğitimine tabi tutulurlar. Sonra 9 bin kişilik İstanbul Alayına katılarak cepheye gönderilirler. Çanakkale'ye varan çoğu bıyığı terlememiş liseli gençler 2. Tümeneye katılırlar. Kabatepe bölgesinde dar bir tepeye yerleştirilirler. Cephedeki askerler o kadar kalabalıktır ki, siperlerde adeta üst üste yığınak halindedirler. Tümenin başındaki Yarbay Hasan Bey üstlerine, **"Bunlar daha yeni geldiler, biraz cepheyi tanısinlar, sabah çatışmalara girsinler"** der, fakat sözünü dinlemez. 18 Mayıs 1915'i 19 Mayıs 1915'e bağlayan gece, cephede heyecan doruk noktasındadır. Yapılan plana göre, düşman mevzilerine ani ve sessizce saldırılacak, düş-

man gafil avlanıp yok edilecektir. Bu nedenle saldırı, marş söylenmeyerek ve borazan çalınmayarak sessizce yapılacaktır.

Saat 03.30'da hücum emri verildiğinde heyecanlanan ve coşan gençler, marşlarla hücumaya geçerler. Halbuki düşman, gündüzden keşif uçaklarıyla böyle bir hazırlığın yapıldığını tespit etmiş, gerekli bilgileri toplamıştı. Böylece koca tümen tuzağa düşer, düşmanın makineli ateşiyle gençlerden binlercesi hücum anında yere yıkılır. Anzakarlarla yapılan bu iki saatlik çatışmada binlerce şehit verilir. 2. Tümenin bazı alaylarının yer aldığı cephenin uzunluğu 600 metre olup, her 15 cm'ye bir asker düşmektedir. Düşmanın bu saldırısında her bir Türk askerine 95 mermi isabet eder. 2. Tümenenden geriye dönen olmaz.

Çanakkale Savaşı'nın en kanlı anlarından biri, bu an olur. Bu nedenle bu bölgeye **"Kanlısirt"** adı verilir. Böylece eğitilmiş binlerce genç, cepheye gittikten bir gün sonra şehit olurlar. Bu saldırıda şehit düşen binlerce gencin 50'si, çoğu henüz bıyıkları terlememiş olan 16-17 yaşlarındaki İstanbul Erkek Lisesi'nin son sınıf öğrencileridir.

General Liman Von Sanders'in yanlış savaş taktiği, sürekli taarruz istemesi, gençlerin erkenden şehit olmalarına sebep olur. 1915'te Tıbbiyeli öğrencilerin hepsi ve lise

son sınıf öğrencilerinin çoğu askere gider ve şehit olurlar. Savaş bitinceye kadar Tıbbiye ve öğrencileri savaşa katılan liseler mezun vermez.

1911'den itibaren devlet savaş içindeydi. Savaş yıllarında İstanbul'un her okulunun bir bölümü hastane olarak ayrılmıştı. Bunun için de bu bölüm, hayatın rengi kabul edilen sarı renge boyanırdı.

İstanbul Erkek Lisesi (İstanbul Sultanisi) I. Dünya Savaşının başlaması ile 1914 yılında, Karaköy'de bulunan Saint Benoit Fransız Lisesi binalarına nakledildi. Zira savaş halinde bulunulan Fransa'nın denetiminde bulunan okullar kapatılmış ve buralarda görev yapmakta olan çoğunluğu din görevlisi Fransız öğretmenler yurtdışına çıkarılmışlardı. Kapatılmış olan Fransız okulları da genellikle okul ya da hastane olarak kullanılıyordu. İstanbul Sultanisi'nin de bir bölümü hastane olarak ayrılmış ve sarıya boyanmıştı.

Lisenin 50 öğrencisinin şehit olduğu haberi okula ulaşınca, okul yasa büründü ve geride kalan öğrenciler, ağabeylerinin anısına okulun bütün kapı ve pervazlarını matem rengi siyaha boyadılar.

Artık o günden itibaren "sarı-siyah" İstanbul Erkek Lisesi'nin simgesi oldu. 4 Ocak 1926 tarihinde de Kemal Halim Gürgen'in girişimleriyle kurulan İstanbulspor da, okulun renklerini kendi rengi olarak benimsedi.

Büyüklerinin ölüm haberini alan İstanbul Lisesi öğrencileri sarı olan okul binasının kapı ve pencerelerini siyaha boyarlar. Bugünden sonra hayatlarını kaybeden öğrenciler anısına okul renkleri sarı-siyah olarak kabul edilir.

Bu iki renk, o tarihten bugüne kadar dayanışma ve beraberliğin simgesi olacaktır.

Atatürk'ün "Biz Çanakkale'de bir Darülfünun gömdük!" sözü, ülkelerini savunmak uğruna şehit düşen okumuş nesillerin kaybının memleket için ne denli mühim olduğundan ve zaferin ne büyük bir fedakarlık sonucu elde edildiğinin bir kanıtıdır.

ÇANAKKALE'NİN İNTİKAMI AGAMEMNON'UN SIRRI

30 Ekim 1918'de, Ege Denizi'nin Limni Adası'ndaki Mondros Limanı'nda Agamemnon adlı savaş zırhlısında Mondros Ateşkes Anlaşması imzalandı.

Mütareke görüşmeleri, 27 Ekim 1918'de başladı. Osmanlı Heyetine anlaşma taslağı okunduktan sonra 25 maddelik taslakta önemli bir değişiklik yapılmayacağı özellikle vurgulandı. Hüseyin Rauf Bey (Orbay) önderliğindeki Osmanlı heyeti ağır koşullar içeren bu anlaşmaya 30 Ekim'de imza attı.

İşte Mondros Ateşkes Antlaşması'yla ülkemizin teslim alındığı o uğursuz gemi... AGAMEMNON. Peki, neden bu gemi? Neden bir bina değil de bir gemi?

Anlaşmanın imzalandığı Agamemnon savaş gemisi, 1906 yılında İngiltere Kraliyet Donanması için inşa edilmiş, Çanakkale Deniz Savaşları'na katılmıştı. Yunan Kral Agamemnon ismiyle Troya Savaşı'nı anımsatan gemi, Çanakkale'de (Truva) amacına ulaşamamıştı. Fakat Osmanlı'nın ortadan silindiği Mondros Mütarekesi'nde ev sahipliğini üstlenmişti.

Agamemnon. Peki, nedir bu ismin önemi?

Agamemnon antik dönemde Yunan Argos şehrinin kralıdır ve meşhur Truva kuşatmasını gerçekleştirip, o bölgeyi ele geçirmiştir. İngilizler ve Fransızlar, o dönem yeni keşfe-

dilmiş olan Truva antik kentini orduya asker toplamak için reklam olarak kullandılar. Bugünkü gibi filmler olmadığı için insanlar kitap okuyorlardı ve Truva'nın bulunmasının etkisiyle dönemin en gözde kitabı Homerus'un kaleme aldığı Yunan destanı İlyada olmuştu. Truva'nın hikâyesini okumayan, öğrenmeyen kalmamıştı neredeyse... **"Ordunya Akhil-leuslar aranıyor" "Truva'yı fethedecek yeni kahraman olun, adınız Achilleus'la birlikte anılsın" gibi propagandalar yapılarak orduya asker toplandı.**

Dünya Savaşı'ndan mağlup ayrılan Osmanlı Devleti, neredeyse her cephede yenilmiştir. Bulgaristan'ın savaştan çekilmesinden dolayı Almanya ile olan kara bağlantısını da kaybeden Osmanlı Devleti, savaşı bitiren bir ateşkes imzalamak zorunda kalmıştır. Bu ateşkes antlaşması, Osmanlı Devleti'ne ve doğal olarak da Türklere bir mesaj vermek amacı ile oldukça ilginç bir yerde imzalatırılmıştır. Bunun için seçilen yer Yunanistan'ın Limni Adası'na demirlemiş olan Agamemnon zırhlısıdır. Görünürde herhangi bir anlamı olmayan bu yerin Avrupa açısından öne-

mi büyüktür. Seçilen ada Osmanlı'dan kopan ve Osmanlı'ya çok fazla sorun çıkaran Yunanistan'a ait bir adadır. Birinci mesaj burada verilmiştir. Limni Adası'na demirli olan İngiliz zırhlısının adının Agememnon olması da manidardır. Yani mesaj açık... Birinci Dünya Savaşı tıpkı binlerce yıl önce yapılan Yunan şehir devletleri ile bugünkü Çanakkale olan Truva arasındaki savaşa benzetilmiştir. Truva binlerce yıl önce yenilmişti ve Avrupa – Yunan Medeniyeti, doğuya üstünlük sağlamıştı. Binlerce yıl sonra da aynısı oldu ve doğu, yani Osmanlı; Avrupa Medeniyeti karşısında diz çöktü ve yenildi, tarih tekerrür etti. İşte bu yüzden Osmanlı heyetine, bu ateşkes antlaşması Agememnon zırhlısı içerisinde imzalatılmıştır. **Bir diğer önemli mesaj ise Çanakkale Savaşı'nda İngiliz donanmasının aldığı ağır mağlubiyetin intikamını almak istanmıştır.** O savaşta İngilizlerin en güçlü gemisi Agememnon zırhlısıdır ve Osmanlı bu geminin de, tıpkı diğerleri gibi boğazi geçmesine izin vermemiş ve Çanakkale geçilmez düsturunu tüm dünyaya ezberletmiştir. Fakat Birinci Dünya Savaşı kaybedilince aynı gemi içerisinde Osmanlı Devleti heyetine, Mondros Ateşkesi imzalatılmıştır. Şüphesiz ki bu durum Osmanlı Devleti ve Tüm Türkler için onur kırıcı bir durumdur. Geçmişte yaşanan hiçbir şeyi unutmayan Avrupa, Türklerden intikam alırken sembolik isimlere olan düşkünlüğünü de gözler önüne sermiştir. Bu antlaşmayı imzalayan heyetin içerisinde yer alan Rauf Orbay, kaleme aldığı anılarında bu gemiden; "Ağa memnun" diye bahsetmektedir. Çünkü bu antlaşma Osmanlı Devleti için bir yok oluş anlamına gelmektedir ve o dönemin ağaları olarak tanımlayacağımız Avrupa, antlaşmadan dolayı son derece memnundur.

Bu kadar emin tavırlardan sonra İngilizler daha önce hiç savaşmadıkları ve Araplar gibi kolay yeneceklerini düşündükleri Türkleri

görünce tökezlediler. Aylarca süren savaşlar sonunda geri çekilme noktasına gelmek üzereydiler fakat çekilemezlerdi, çünkü çok şehit vermişlerdi ve halk zafer bekliyordu... Ama şansları yaver gitti, farklı cephelerde savaşan Osmanlı daha fazla dayanamadı, Almanlar yenilince müttefiki olarak yenilgiyi kabul etmek zorunda kaldı ve antlaşma imzalanmasına karar verildi.

Her savaşın sonunda büyük antlaşmadan önce ateşkes antlaşması imzalanır. Antlaşma için Çanakkale'ye yakın olan ve Yunanistan himayesinde bulunan Limni Adası'nın Mondros Liman'ı seçildi... Limana getirilen Agememnon gemisinde Osmanlı Çanakkale'de mağlup olduğunu kabullenmiş oldu. İngilizler "Agememnon Truva'yı bir kez daha fethetti" diyerek bu zaferlerini halka duyurdular ve savaşa en başta yaptıkları propagandalarla uyuşan, "Hani Akhilleus olacaktık?" sorularına cevap niteliğinde bir nokta koydular.

Agememnon, Troya'yı ikinci kez fethedemedi. İtilaf Devletleri'nin özellikle de İngiltere'nin Çanakkale Deniz Savaşlarında aldığı büyük mağlubiyet, moralleri bozmuştu. Ancak Agememnon, belki de Mondros'ta bunun öcünü almıştı.

Osmanlının sonunu hazırlayan Birinci Dünya Savaşı, oldukça ağır bir ateşkes antlaşması ile sona ermiştir. Bir ateşkes antlaşmasına göre kabul edilemez hükümler içeren bu sözleşme, Avrupa'nın Türklere aşağılayıcı mesajlarını içeren bir şekilde dikta ettirilmiştir. Birinci bu durumun olumlu tarafı ise milli mücadelenin fitilinin bu antlaşma sayesinde ateşlenmesidir. Avrupalıların ve büyük devletlerin, Türklere mesaj verme amacı ile seçtiği isimler, tarihler günümüzde de devam etmektedir. Birçok acı olay ya da Türkleri rahatsız eden gelişme, sembol değerler ve tarihler üzerinden gerçekleşmiştir.

ÇANAKKALE SAVAŞI'NIN SONUÇLARI

Türk tarihinde çok önemli savaşlardan biri Çanakkale'de yapılmıştır. Burada gerçekleşen kara ve deniz muharebelerinde Türk ordusunun kazandığı zafer, sadece Türkiye'nin değil bütün dünyanın geleceğini ve tarihin akışını değiştirmiştir.

Müttefiklerin, Boğazlardan Rusya ile irtibat kuramamaları Dünya ve Türkiye tarihinin topyekün değişmesine neden olmuştur. Rusya'yı içinde bulunduğu sıkıntıların artmasına, ihtilâl hareketlerinin gelişmesine ve Çarlık yönetiminin çökerek bu ülkenin savaştan çekilmesine neden olmuştur.

Çanakkale Savaşı'nda İngiliz ve Fransızların amaçlarından biri de Balkan Devletlerinin kendi yanlarında savaşa girmelerinin sağlanmasıydı. Türk zaferi bu plâni bozduğu için Balkan Devletleri üzerinde yeterince etkili olamadılar. Bulgaristan'ın İttifak Devletleri'nin yanında savaşa girmesi, Yunanistan'ın o sıralarda güttüğü tarafsızlık politikasını devam ettirebilmesi **Çanakkale'deki Türk Zaferi'nin bir sonucudur.**

Çanakkale Zaferi bu nedenlerle Birinci Dünya Savaşı'nın İngiliz ve Fransızlar lehine çok kısa bir zamanda sonuçlanmasına engel olarak savaşın takriben iki yıl uzamasını sağlamıştır. Bu şekilde Türk insanına hem kendine güvenini kazandırmış hem de ileride başlayacak Milli Mücadele'ye uygun zemin hazırlamıştır.

Çanakkale'de Mustafa Kemal'in tarih sahnesine çıkışı başlar. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu sağlayan millî mücadele ruhu Çanakkale'den kaynaklanır.)

18 Mart 1915 - 9 Ocak 1916 tarihleri arasında yapılan Çanakkale Muharebeleri, Türk askerlerinin yazdığı bir kahramanlık destanıdır. Türk askeri, denizde ve karada, kendinden kat kat üstün kuvvetlerle savaş-

mış ve vatan toprağını büyük bir fedakarlıkla savunmuştur.

Kahraman Mehmetçğin, gözünü kırpmadan ölüme atılarak kazandığı Çanakkale Zaferi'nin Türk ulusuna en büyük armağanı, Mustafa Kemal ATATÜRK olmuştur. Mustafa Kemal ATATÜRK Çanakkale muharebelerinde askerî dehasını ve liderlik özelliklerini gösterme fırsatı bulmuş ve muharebeler sonunda Türk milleti nezdinde tanınmış bir komutan olarak ortaya çıkmıştır.

Çanakkale Zaferinin Türk ulusuna en büyük armağanı, kuşkusuz Mustafa Kemal Atatürk'ü ve onun askerî dehasını ortaya çıkarmasıdır.

Çanakkale muharebeleri Emperyalizmin gurunun kırıldığı yerdir. Çanakkale'de dünyanın en büyük iki sömürgeci imparatorluğu olan İngiltere ve Fransa'nın başarısız olmaları bütün emperyalist güçlerin gururunu kırmış ve onların sömürgeci durumunda olan ülkelerde İngiliz ve Fransızların da mağlup edilebileceği düşünce ve kanaatinin doğmasına sebep olmuştur.

Çanakkale savaşları Türk ordusunun ve Türk milletinin dirilişinin başlangıcıdır. Uzun yıllardan beri önemli askerî mağlubiyetler yaşayan Türk ordusu kendisini, bıçağın kemiğe dayandığı yerde yani Çanakkale' de bulmuştur. Türk milleti de uzun yıllardır yaşadığı mağlubiyetlerin ezikliğinden Çanakkale savaşlarıyla kurtulmuştur.

Tevfik Bıyıkoglu, Çanakkale Muharebelerine Dair Konferans, Harp Akademileri Basımevi, İst. 1950

Birinci
Dünya Savaşı'nda
İttifak Cephesinde

SAVAŞ VE PRO PA GAN DA

T A R İ H D E R G İ S İ

KAYNAKÇA

Kriegs Postkarte No: 39 Art By: POE

Publ. Brüder Kohn Wien No: 259-71

Photochemie, Berlin

EĞİTİMİN TÜRKİYE MARKASI

OKYANUS KOLEJLERİ

KAMPÜSLERİMİZ

ADANA

☎ 0322 999 19 90

ANKARA - ERYAMAN

☎ 0 312 242 13 23

ANKARA - İNCEK

☎ 0312 460 18 88

ANTALYA - KONYAALTI

☎ 0242 229 49 01

ATAŞEHİR

☎ 0216 291 11 93

ATAŞEHİR - 2

☎ 0216 317 35 34

AVCILAR

☎ 0212 422 80 83

BAHÇELİEVLER

☎ 0212 643 93 63

BAHÇEŞEHİR

☎ 0212 605 06 09

BEYLİKDÜZÜ

☎ 0212 853 69 00

BEYLİKDÜZÜ - 2

☎ 0212 853 38 76

BEYKENT

☎ 0212 855 96 96

BURSA - İNEGÖL

☎ 224 715 91 91

BURSA - NİLÜFER

☎ 224 413 93 95

ÇEKMEKÖY

☎ 0216 641 30 05

FATİH

☎ 0212 521 19 99

GÜNEŞLİ

☎ 0212 515 10 11

HALKALI

☎ 0212 470 40 10

HARAMİDERE

☎ 0 212 596 45 96

İZMİR - BORNOVA

☎ 0232 300 73 73

İZMİR - MAVİŞEHİR

☎ 0232 300 73 73

KEMERBURGAZ

☎ 0212 360 05 01

MİMARŞINAN

☎ 0 212 863 82 82

SANCAKTEPE

☎ 0216 311 30 81

TATVAN

☎ 0434 827 06 56

GENEL MÜDÜRLÜK

Talat Paşa Cad. Yeşil İrmak Sk. No:1 Esenkent - Bahçeşehir / İSTANBUL

okyanuskoleji.k12.tr

444 10 98

Okyanus
Kolejleri